

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 11. De Ritu Mozarabico.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

bus post primam Orationem dicitur primus psalmus, tum legitur una lectio de vita illius Sancti cum suo Responsorio, & post aliam Orationem dicto secunda psalmo legitur alia lectio cum suo item Responsorio. Denique dicto Cantico *Magnificat* cum psallendis cantantur Litanie cum quibusdam Orationibus.

Ad Completorium præmissis *Pater, Ave, Convertite nos, & Deus in adiutorium*, dicitur quotidie Hymnus *Te lucis ante terminum*, excepta Quadragesima, in qua dicitur Hymnus *Christe qui lux es & dies*. Tum sine Antiphona dicuntur psalmi *Cum invocarem, In te Domine, Qui habitat*, & sub uno *Gloria Patri, Ecce quam bonum, Ecce nunc benedicite Dominum, & Laudate Dominum omnes gentes*: quibus finitis dicitur *Alleluia*, vel *Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ*. Tum in Quadragesima hymnus *Te lucis ante terminum*, alio tempore statim subditur Epistolella cum suo Responsorio brevi, deinde Canticum *Nunc dimittis* cum precibus, si dicendæ sint; Ad dicitur Antiphona B. Virginis cum sua Oratione. Tandem fit confessio communis, & sic finitur Completorium.

§. XI.

De ritu Mozarabico.

I. **C**UM Hispania penè omnis Arabum inundatione tabesceret, Christiani inter barbarorum prefuras degentes dicti sunt Mozarabes, sive Mixtarabes, id est mixti cum Arabibus, quare & Officium eorum Mozarabicum, & Mixtum appellatum est. hujus ritus institutores fuerunt sancti viri Leander, & Isidorus Hispalenses Episcopi, solius tamen Isidori nomen retinuit, quem solum ejus auctorem agnoscit (a) Baronius. Sic inscribi solet, Officium Gothicum, sive Mixtum secundum Regulam B. Isidori. Ex decreto quarti Toletani Concilii omnes Hispaniarum Ecclesiæ hoc

a Baron. ann. 633, num. 70.

olim utebantur, sed regnante Alphonso VI. mutatum fuisse dicitur jussu Gregorii VII. Romani pontificis, cujus ob hanc causam cum Regibus Hispaniarum contentiones narrat (b) Baronius. Extant de hac re ejusdem (c) Gregorii Epistolæ Alphonso, & Sanctio regibus, & Episcopis Hispaniarum à paribus scriptæ Indictione duodecima anno scilicet 1074. Tamen enim officium istud à viris sanctis, & orthodoxis compositum fuisset, Hispania tamen ab infidelibus devastata multi errores in illud irreperant, ut ex Albino Flacco constat lib. 1. adversus Elipantum Episcopum Toletanum, qui ex iisdem Officiis depravatis multa assumit testimonia ad suam hæresim astruendam. Nunc tam Missale quam Breviarum hujus ritus correctæ sunt, & juxta sensum Catholicum emendata, jussu Francisci Ximenez Archiepiscopi Toletani, qui exploratis Gothicis characteribus, Latinis ea conscribi, actypis mandari curavit: tum Sacerdotes instituit, qui juxta hunc ritum Deo laudes, & sacrificium offerrent. Adhuc viget hoc Officium, & servatur Toleti in quinque paræciis, & in sacello ejusdem Francisci Ximenez, itemque Salamanticæ in sacello Doctoris Talabricensis, quod est in claustrò majoris Ecclesiæ. plura de hoc ritu Etherius, & Beatus Scriptores antiqui, & graves lib. 1. adversus præfatum Elipantum. Discrepat ferè in omnibus ab usibus aliarum Ecclesiarum.

II. Omnes horæ sic inchoantur. *Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, & Ave Maria* secretò: additur in nocturnis *Ave Regina cælorum* cum Versu, & Oratione. Tum protinus alta voce, *In nomine Domini nostri Iesu Christi lumen cum pace:* respondent omnes *Deo gratias.* Solum Completorium aliter incipit ut videbimus. Horis autem absolutis dicitur *Pater noster* alta voce, singulisque petitionibus respondetur *Amen*, nisi cum illa profertur *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, cui

b Idem. an. 1074. & 1080. c Greg. VII. lib. 1. Epist. 64. & 83.

respondetur *Quia Deus es.* Mox eodem vocis tenore in Laudibus, & Vesperis hæc Oratio subsequitur: *Liberati à malo, confirmati semper in bono tibi servire mereamur Deo, ac Domino nostro. Pone Domine finem peccatis nostris, da gaudium tribulatis, præbe redemptionem captivis, sanitatem infirmis, requiemque defunctis: concede pacem, & securitatem in omnibus diebus nostris. frange audaciam inimicorum nostrorum: exaudi Deus orationes servorum tuorum omnium fidelium Christianorum in hoc die, & in omni tempore. Per Dominum nostrum.* In cæteris precibus loco hujus Orationis dicitur, *A malo nos libera & in tuo timore, & opere bono nos confirma.* His peractis dicit Diaconus, *Humiliate vos benedictioni;* & statim Sacerdos benedictionem pronunciat tres petitiones continentem, quarum cuilibet respondetur. *Amen.* Tandem omnes horæ hac clausula terminantur, *In nomine Domini nostri Iesu Christi perficiamus cum pace:* & respondent omnes *Deo gratias.* Habebant olim Mozarabes horas duodecim, ex quibus quatuor rejectæ sunt, videlicet, in principio noctis, ante lectum media nocte, & in surrectione lecti.

Nocturnæ preces hujus Officii brevissimæ sunt. Post commune principium superscriptum dicitur Antiphona cum Psalmo 50. *Miserere.* Hinc tres cantantur Antiphonæ cum Responsorio uno quamlibet autem Antiphonam sua comitatur Oratio. Diebus Dominicis loco primæ Antiphonæ dicitur Hymnus *Æternæ rerum conditor,* statimque sequitur Oratio, post quam dicuntur tres Psalmi cum suis Antiphonis. His rursus succedunt tres Antiphonæ cum Responsois & Orationibus, Cum ultimo autem Responsorio absolvuntur Vigiliæ nocturnæ. Psalmus *Miserere* mutatur in psalmum *Domine quid multiplicati sunt diebus Dominicis à paschate ad pentecosten, & in festis solemnioribus.*

Ad Laudes dicta prius salutatione, *Dominus sit semper vobiscum,* cantatur Antiphona, quam sequitur Canti-

cum unum ex veteri, vel novo Testamento. In festis B. Virginis, & in nocte Nativitatis Domini dicitur hoc loco Canticum *Magnificat*: & in festo S. Joannis Baptistæ Canticum *Benedictus*. Aliis diebus alia Cantica diversa assignantur. Absoluto Cantico repetitur Antiphona, & dicto *Dominus sit semper vobiscum*, dicitur alia Antiphona ante Canticum trium puerorum. Sequitur sonus similis nostris Responsoris, & alia Antiphona ante Psalmum *Laudate Dominum de cælis*, quo decantato legitur Prophetia, quam sequitur Hymnus, tum supplicatio sacerdotis ad populum, qua eum hortatur, ut petat à Deo quæ necessaria sunt ad salutem: cui respondetur *Præsta omnipotens æterne Deus*. Postea Capitulum per modum Orationis præmissis *Kyrie elison*: Tum *Pater noster*, & Laus constans ex versibus quibusdam sæpius repetitis, dataque benedictione finis Laudibus imponitur. Antiphonis & Laudibus sæpius adjungunt sanctissimæ Trinitatis doxologiam, quam hoc modo pronunciant, *Gloria & honor Patri, & Filio & Spiritui sancto in sæcula sæculorum. Amen.*

Post Laudes unum Officium speciale habent Mozarabes ante Primam persolvendum, quod vocatur Aurora. Solis diebus ferialibus dicitur, & constat quatuor Psalmis cum Antiphona, habetque laudem unam, Hymnum unum, Versum unum, *Pater noster*, & quasdam preces. Psalmi sunt isti, *Deus in adjutorium, Beati immaculati, In quo corrigit, Retribue.*

Initio Primæ dicitur antiphona, & *Dominus sit semper vobiscum*, statimque dicuntur septem Psalmi, nimirum *Deus misereatur, Exaltabo te Deus meus Rex divisus in Versu Regnum tuum, Laudate pueri, Adhæsit, Legem pone, & Veniat*: tum iteratur antiphona, quam sequitur Responsorium unum, Prophetia, Epistola, laus, Hymnus, & Versus. Mox dicitur *Te Deum laudamus*, & *Gloria extra Adventum*, & *Quadragesimam*: deinde Symbolum Apostolorum, suppli-

catio, *Pater noster*, benedictio, & finis.

Tertia, Sexta, & Nona incipiunt ut Prima, habentque quatuor Psalmos, & varia Responfa, quibus succedunt prophetia, Epistola, Laus, Hymnus, & clamores, quibus petunt à Deo, ut non juxta scelera pœnas infligat. Sequuntur supplicatio, Capitulum, *Pater noster*, benedictio, & sic horæ singulæ terminantur. Ad Tertiam hi psal, dicuntur, Venite exultemus, Memento verbi tui, portio mea, Bonitatem. Ad Sextam, Deus in nomine tuo, Feci judicium, Mirabilia, Justus es Domine. Ad Nonam Lauda anima mea Dominum, Lætatus sum, Ad te levavi oculos meos, Nisi quia Dominus.

Ad Vesperas nullos concinunt psalmos, sed dicto *Dominus sit semper vobiscum* cantant laudem unam, sonum unum, Antiphonam unam, semperque singulis præmittunt salutationem. Sequitur alia laus, tum Hymnus, supplicatio, Capitulum, *Pater noster*, benedictio: item alia laus, quæ dum cantatur incensatur Ecclesia: demum recitata Oratione, sive Collecta diei finiuntur Vesperæ.

Completorium initium sumit à psalmo: *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine*. Mox dicuntur tria *Alleluia*, & in Quadragesima *Laus tibi Domine Rex æterna gloria*. Sequitur alius psalmus, iterumque ter *Alleluia*: deinde alius psalmus cum Hymno, & Versu. Consequenter dicitur psalmus *Qui habitat*. Huic succedit alius psalmus, & alter Hymnus: tum Versus, supplicatio, *Pater noster*, & benedictio. Dicta tandem Antiphona *Salve Regina* cum Versu, & Oratione absolvitur Completorium.